

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

PIRMAS PUSLAPIS

- [Kalendorius](#)
 - [Mirties pranešimai](#)
 - [Knygynėlis](#)
-
- [Nuomonės](#)
 - [Nuorodos](#)
 - [Prenumerata](#)

Su Valdu Adamkumi. Iš k. priekyje stovi: Emily Anne Walton, Melson Jesse Bacos, Emily Evans ir Prezidentas Valdas Adamkus, Taylor Lynne Valley, Kristen Kay Clegg, Katelynn Rachel Dreeze, p Neringa Klumbytė; antroje eilėje: Marshall Louis Grosardt, Michael Frank Belden, Jonathan Williar Amber Joy Herald, Christine Jordan Spaulding, Emily Joanne Bowersox ir prof. Giedrius Subačius
Nuotraukos iš dr. Neringos Klumbytės asmeninio albumo

**Dar tik pirma diena, o aš jau įsimylėjau Lietuvą
 arba Netradicinė kelionė į Pabaltijį**

DALIA CIDZIKAITĖ

Šią vasarą Vilniaus gatvėse galėjai išgirsti kalbant ne trimis ar penkiomis užsienio kalbomis, bet de net daugiau – tiek daug iš skirtingų šalių atvykusių turistų Lietuvos sostinė dar nematė! Šiemet Lie svečiavosi ir kiek neįprasta grupelė. Turistine jos tikrai nepavadinsi, mat jos dalyvių tikslas buvo ne

grožėtis mūsų šalimi, bet ir gilintis į jos istoriją, atmintį, į žmonių kasdieninį gyvenimą.

Ta grupelė – tai Miami University Oxford, Ohio studentai, kurie, vadovaujami tame universitete dirbančios dr. Neringos Klumbytės, tris savaites praleido Rusijoje, Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, studijuodami apie sovietinę ir posovietinę visuomenę ir kultūrą.

Lietuvoje, kurioje praleido dešimt dienų, amerikiečiai, šalia Kryžių kalno, Nacionalinio Lietuvos muziejaus ar Trakų pilies, apsilankė Vilniaus miesto savivaldybėje, Lietuvių kalbos institute, Šnipiškėse, vilniečių vadinamame Šanchajumi, dalyvavo spektaklyje „1984. Išgyvenimo drama sovietiniame bunkeryje“ (rež. Jonas Vaitkus). Po įvairias vietas juos vedžiojo net tik profesionalūs gidai, bet ir kultūrologas dr. Almantas Samalavičius bei antropologė Vaiva Aglinskaitė, jiems paskaitas skaitė dr. Giedrius Subačius, dr. Darius Staliūnas. Jie spaudė ranką buvusiam Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui, uždavė klausimus Druskininkų miesto merui Ričardui Malinauskui ir buvusiam Lietuvos kultūros viceministrui Gediminui Rutkauskui. Tokią programą ir dar daugiau savo amerikiečiams studentams šią vasarą pasiūlė dr. Klumbytė.

Prie Kryžių kalno.

Parodyti savo kraštą

Šio kurso pradžia Neringa laiko 2008 metus, kai ji tapo Miami University dėstytoja. Ji prisimena, jog interviu metu jos teirautasi apie jos indėlį į universitete įkurtą Havighurst Rusijos ir posovietinių studijų centrą. Viena iš būsimos dėstytojos minčių kaip tik ir buvo nuvežti studentus į Pabaltijį ir parodyti jiems savo kraštą.

Havighurst centras keliones į užsienį studentams rengia kiekvieną vasarą. Kartais siūloma vykti į Ukrainą, kartais – į Sankt Peterburgą. Pernai studentai turėjo važiuoti į Vokietiją ir Lenkiją, bet, nesusidarius grupei, kelionė neįvyko. 2009 metais vykusioje kelionėje į Kijevo, Lvovą ir Odesą dalyvavo ir Neringa. Kijeve praleidusi keletą dienų, ji mokėsi, kaip tokie kursai rengiami.

Centro direktorė dr. Karen Dawisha labai norėjo, kad kelionė būtų surengta ir į Lietuvą, mat jau keli metai

kaip universitete veikia Lietuvių studentų klubas, kuriam vadovauja ne kas kitas, o dr. Klumbytė. Ir nors tikėtasi, jog kelionė itin susidomės būtent to klubo, kuris šiuo metu subūręs apie 10 studentų, nariai, išėjo taip, kad nė vienas iš jų nevažiavo. Pasak Neringos, to priežastys paprastos: tuo metu, kai turėjo vykti kelionė, daugumai klubo narių buvo paskutiniai ar priešpaskutiniai metai universitete, todėl jiems rūpėjo kiti dalykai – pvz., praktika jų pasirinktoje mokslo srityje.

Taip gimė mintis būsimos kelionės geografiją kiek praplėsti ir, be Lietuvos, dar aplankyti Sankt Peterburgą, Taliną ir Rygą. Neringa džiaugiasi, jog jos neištiko praėjusių metų kelionės nesėkmė – į jos kursą užsirašė 13 studentų, ir net vieną studentą teko atmesti dėl mažo studijų vidurkio. „To mūsų universiteto istorijoje dar nėra buvę, – sako Neringa. – Paprastai priimami visi, juk, kaip žinia, labai daug besidominčių mūsų regionu nėra.“ Ji pastebi, jog amerikiečiai labai noriai važiuoja į Paryžių, Veneciją, arba egzotiškus kraštus Pietų Amerikoje, bet ne į Rytų Europą. Tad lietuvės laukė nemažas iššūkis – kokį kursą pasiūlyti, kad studentai nenusiviltų ir namo grįžtų su išties vertinga ir unikalia patirtimi.

Lietuvių kalbos instituto muziejuje.

Pažinti istoriją per antropologijos akinius

Kelionę dėstytoja pradėjo organizuoti vos ne prieš metus. Susisiekusi su turistinėmis agentūromis ji iš karto jas perspėjo, kad jos vadovaujama grupė nebus turistinė ir kad pagrindinis tikslas yra edukacinis – pažinti šalies istoriją ir kultūrą per miestą ir jo žmones.

Neringa sako, jog labai sėkmingai sekėsi dirbti Lietuvoje su talentingu kelionių organizatoriumi Edgaru Martinėliu iš „Kelionių laiko“. Peterburge to miesto kelionių organizatoriai labai norėjo amerikiečių grupei parodyti viską, kas yra gražiausia jų mieste. Dr. Klumbytė prisimena, kaip buvo nelengva juos įtikinti išbraukti iš programos Ermitažą ir Peterhofą. Vis dėlto studentai pamatė tikrai daug.

Kurso „Miestas, visuomenė ir kultūra Pabaltijyje“, kurį paėmusieji gavo šešis universiteto kreditus, metu aplankyti keturi miestai: Sankt Peterburgas, Talinas, Ryga ir Vilnius. Pagrindinis dėmesys buvo sutelktas į du iš jų: Peterburgą ir Vilnių. Kaip pastebi dr. Neringa, „kiekvienas miestas gali papasakoti savo istoriją“. Todėl kelionės metu domėtasi miesto istorija, atmintimi, kasdieniniu žmonių gyvenimu. „Aš studentų klausiau: ką mes galime pasakyti apie miestą ir jo žmones, žiūrėdami į tam tikrus objektus, susitinkami su tam tikrais žmonėmis? Kadangi esu antropologė, man įdomūs įvairūs gyvenimo ir miesto sluoksniai“, –

pastebi profesorė.

Su Druskininkų meru Ričardu Malinausku.

Sveiki sugrįžę į praeitį!

Vilniuje studentai turėjo galimybę susipažinti su keliais miesto kultūriniais sluoksniais. Viena diena buvo skirta žydiškam Vilniui, kita – sovietiniam palikimui. Tą dieną nuvykta ne tik į KGB rūmus, užsikelta į TV bokštą, bet ir nuvažiuota į Lazdynus, rajoną, kuris sovietmečiu gavo ne vieną apdovanojimą kaip sovietinio modernizmo architektūroje geriausias pavyzdys. Pasak dr. Neringos, studentai galėjo palyginti miestus. „Peterburge susitikome su šeima, kuri gyvena komunaliniame bute. O Vilniuje pamatėme sovietinį eksperimentą, kur šeimos jau nesidalino bendra virtuve, vonia ir tualetu“, – sakė ji.

Itin daug emocijų sukėlė dalyvavimas spektaklyje „1984. Išgyvenimo drama sovietiniame bunkeryje“, kuris vyko už Vilniaus sovietmečiu šešių metrų gylyje įrengtame bunkeryje. Studentai nukeliavo atgal į Tarybų Sąjungą ir trims valandoms tapo tarybiniais piliečiais, kuriuos vaikė, stumdė, iš kurių šaipėsi. Ir nors dėstytoja iš pradžių gerokai nerimavo, kaip jos studentai visa tai priims, pasirodo, jog nuogaštauta be reikalo. Daugumai jų toks grįžimas į spektaklyje pristatomą Lietuvos sovietinę praeitį labai patiko. Studentai savo kailiu patyrė, kaip veikė TSRS, kaip galėjo jaustis joje gyvenantys žmonės, suprato, kodėl toje sistemoje buvo tiek daug absurdo, sarkazmo ir ironijos, kodėl Sovietų Sąjunga rodoma kaip policinė, autoritarinė valstybė.

Kurso metu nemažai kalbėta apie baisią sovietinės sistemos prievartą ir smurtą, žmonių žudymą. Pasak dr. Neringos, studentus sukrėtė informacija apie tremtį, kaip buvo žudomi partizanai ir kiti žmonės. Viena iš studenčių Katelynn Dreeze pastebi, jog „apsilankymas KGB muziejuje, kur buvo kankinami Lietuvos partizanai, sustingdė mūsų kraują. Būkime atviri, JAV ar Rusijoje nėra nieko, kas pagerbtų šias aukas: jokių paminklų Rusijoje, jokių įrašų Amerikos istorijos vadovėliuose. Šios aukos yra pamirštos“.

Genocido aukų muziejuje.

Kelionės gale laukė staigmena

Kurso pabaigą vainikavo studentų susitikimas su buvusiu Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi. Nesunku suprasti, jog amerikiečiams tai buvo tik vieną kartą jų gyvenime nutinkantis įvykis. Tačiau net ir čia jų laukė staigmena.

V. Adamkus visus nustebino paklausęs, ką studentai pastebėjo blogo Lietuvoje, kas jiems nepatiko. Pasak dr. Neringos, klausimas buvo toks netikėtas, jog kurį laiką studentai nesumojo, ką atsakyti. Pagaliau viena iš studentų pastebėjo, kad Lietuvoje ji pastebėjusi dar daug išlikusios sovietinės architektūros, kuri stovi taip prikišamai ir negražiai. Ji pastebėjo girdėjusi, kad žmonės nenori prisidėti prie savo namų atnaujinimo. Paskui pokalbis nukrypo apie kitus svarbius dalykus – demokratizaciją ir integraciją į Vakarų struktūras, Lietuvos vaidmenį Ukrainos ir Gruzijos demokratizacijoje, Prezidento darbą jo prezidentavimo laikotarpiu.

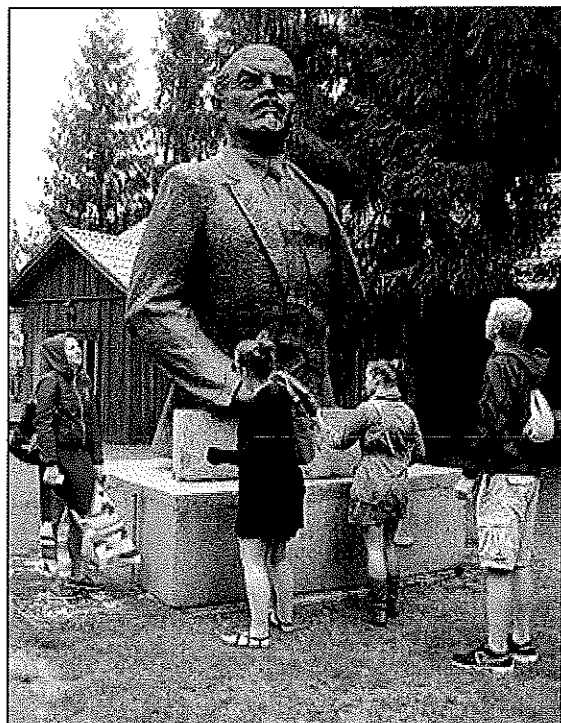
Patirtis, kurios neįgysi klasėje

Dr. Neringa džiaugiasi, jog kursas pasisekė. Studentai ne tik daug sužinojo, bet ir praturtino savo asmeninę patirtį. „Lietuva – mano protėvių žemė!“ – neslėpdama pasididžiavimo kurso metu vestame dienoraštyje įrašė viena iš dviejų lietuvių kilmės studentė Emily Walton. Emocijų nestokojanti studentė nekantravo nauja savo patirtimi pasidalinti su šeimyniškiais. Dr. Neringa įsitikinusi, jog apsilankymas Lietuvoje tapo itin svarbiu Emily gyvenimo įvykiu, svarbia jos patirtimi. Ir ne jai vienai.

„Nekantrauju sugrįžti namo ir papasakoti draugams apie savo naują patirtį, – rašo Marshall Grosardt. – Jaučiuosi daug sužinojęs apie Pabaltijo posovietinį gyvenimą, ši kelionė suteikė galimybę geriau susipažinti su tomis vietomis, apie kurias skaičiau.“ Jam antrina Christine Spaulding. Ji rašo: „Po apsilankymo Rusijoje ir Pabaltijyje kitaip nei anksčiau suprantu šio regiono visuomenę ir kultūrą. Dabar aš galiu protingai diskutuoti apie sunkumus, su kuriais šis regionas susiduria, ir šviesią ateitį, kuri jo laukia. Tai patirtis, kurios nebūčiau įgijusi sėdėdama klasėje.“ Pasak dr. Klumbytės, dalis studentų kelionę į Rusiją ir Pabaltijį laiko svarbiausia savo mokslinė patirtimi jų kelių metų studijų metu.

Spektaklis bunkeryje, kur studentai buvo TSRS piliečiai beveik tris valandas.

Grūto parke. Studentai juokdamiesi klausė: „Tai kaip čia mums pozuoti, ar nusiminusiems, ar vis tik galim šypsotis?“

Atsisveikinimo vakaras „Marceliukės klėtyje“. Valgėme cepelinus ir šokome polką!

Draugas / 4545 W. 63rd St. / Chicago, IL 60629-5589
Tel: 773-585-9500 / Fax: 773-585-8284 / E-mail: administracija@draugas.org
Site design: jrkuprys